

14/11 DEJ
cc BE

Aan Minister van SZW

nota

Oplegnota MSZW Kamervragen VVD over
shariarechtbanken

TER BESLISSING

Directie

Datum

7 november 2022

Onze referentie

Opgesteld door

Bijlage(n)

0

Aanleiding

Naar aanleiding van de documentaire "Breuklijnen" op NPO3 waarbij de documentairmaker een jaar lang verbleef in vier kwetsbare wijken van Parijs, Londen, Stockholm en Brussel heeft het lid Aartsen (VVD) Kamervragen gesteld aan u en de minister voor Rechtsbescherming.

De vragen gaan specifiek over de aflevering van 27 september over de wijk 'Tower Hamlets' in Oost-Londen.

Geadviseerd besluit

- Gaat u akkoord met de beantwoording?

Kernpunten

- De Kamervragen gaan in op de uitzending waarin het gaat over een wijk waarin een ogenschijnlijke (religieuze) parallelle gemeenschap is ontstaan. In de uitzending worden zowel positieve als negatieve gevolgen hiervan geschetst.
- In de uitzending wordt een islamitisch geestelijke geïnterviewd die aangeeft dat hij 'rechter' is in een (erkende) shariarechtbank. Ook geeft deze meneer in de documentaire aan dat hij soms ook geschillen beslecht voor Nederlandse moslims.
- Een groot deel van de Kamervragen ligt op het gebied van JenV (rechtsbescherming en de NCTV). U bent hoofdontekenaar mede namens de Minister van Rechtsbescherming.
- De vragen gaan ook de lijn van JenV in omdat de NCTV meegeschreven heeft aan de antwoorden. De minister van JenV leest de beantwoording van vragen dus ook ter info.
- De strekking van de vragen aan SZW is wat wij gaan doen om extreme shariarechtspraak en parallelle gemeenschappen te voorkomen, islamitische vrouwen te beschermen en of wij een rol zien voor de Taskforce Problematisch gedrag en ongewenste buitenlandse financiering (waar u voorzitter van bent).

Toelichting

Datum

7 november 2022

Algemeen

- In Engeland bestaat er sinds 1982 een *soort* Islamitische rechtbank, de zogenaamde 'Sharia council', waar moslims geschillen kunnen oplossen bij een islamitisch geleerde. Deze council geeft juridisch advies aan moslims vooral met betrekking tot het huwelijk, scheiding en erfrecht, maar soms ook met betrekking tot zakelijke of financiële geschillen. De council heeft geen juridisch bindend karakter en gelovigen kunnen op vrijwillige basis advies inwinnen. De 'council' fungeert dus als een vorm van 'mediation' en niet een (formele) rechtbank.
- In Nederland bestaat een dergelijke erkende council of rechtbank niet. Het staat gelovigen natuurlijk wel vrij om religieus advies in te winnen van religieuze voorgangers over persoonlijke aangelegenheden.
- De zorgen over deze zogenaamde shariarechtbanken gaan vooral over de oplossing van vragen of geschillen waarbij het religieus oordeel verschilt van de nationale wetgeving (denk aan: polygamie of erfrecht). Overigens geldt dit ook voor bijvoorbeeld de katholieke kerk, waar scheiding ook (bijna) niet mogelijk is.
- Er bestaan zorgen over shariarechtbanken omdat de angst bestaat dat er bij deze rechtbanken, in een aantal gevallen, rechten die burgers worden toegekend in het nationale rechtssysteem niet worden erkend of ondermijnd.

Onze referentie

Lijn van de beantwoording

- In de beantwoording van de Kamervragen geven we aan dat er in Nederland geen officiële of erkende religieuze rechtbanken bestaan. ✓
- Verder geven we aan dat in Nederland de Nederlandse wet altijd leidend is. De wet geldt voor iedereen, ongeacht geslacht, religie of etniciteit. Iedereen zou op dezelfde bescherming van rechten en vrijheden een beroep moeten kunnen doen. Daarnaast kan er in Nederland geen sprake zijn van een parallelle rechtsstructuur die de werking van de Nederlandse (democratische) rechtsorde ondermijnt. ✓
- Verder geeft u aan dat u het zeer onwenselijk en zorgelijk vindt als er situaties zijn waar religieuze rechtspraak boven de wetten van de democratische rechtsstaat en nationale wetgeving staan. ✓
- Daarnaast geeft u aan dat uitspraken van imams of andere religieuze voorgangers die religieuze wetgeving, zoals shariarecht, toepassen in Nederland geen bindende kracht hebben en derhalve de Nederlandse wet niet opzij kunnen zetten. ✓
- Tevens geeft u, mede namens MRb, aan wat we kunnen doen als er toch ergens parallelle rechtsstructuren ontstaan, zowel strafrechtelijk als onder het burgerlijk wetboek.
- Ook geeft u aan dat er wel een grote ruimte is voor gelovigen om onder de vrijheid van godsdienst om advies in te winnen van een religieuze instantie of voorganger, zoals een imam of predikant. Het staat mensen vrij om dit ook in het buitenland te doen. U geeft aan dat dit advies echter nooit mag worden afgedwongen door een machtsmiddel en tevens niet mag indruisen tegen de Nederlandse wetgeving en democratische rechtsorde.
- Ten slotte geeft u aan dat de Taskforce Problematisch Gedrag en Ongewenste Buitenlandse Financiering sinds 2021 is gestopt met

persoons- of organisatie duidingen vanwege het ontbreken van een juridische grondslag van een aantal partners en u dus geen rol voor de Taskforce ziet op casusniveau.

Datum
7 november 2022

Onze referentie

Extra informatie naar aanleiding van uw vragen bij de uitstelnota

- Bij de nota die bij de uitstelbrief naar u is gestuurd heeft u de volgende vraag gesteld: Daar waar het gaat over uitspraken van imams of andere religieuze voorgangers die religieuze wetgeving, zoals shariarecht, toepassen in Nederland geen bindende kracht hebben en derhalve de Nederlandse wet niet opzij kunnen zetten.
U geeft aan 'gebeurt dat? En wat doen we daar aan?'
- Het antwoord hierop is: We hebben niet inzichtelijk of dit er is in Nederland en wat de omvang is, omdat het in beginsel gaat om (religieuze) bemiddeling of het inwinnen van advies door gelovigen. Dit gebeurt over de gehele linie van religies en gelovigen. Dit is toegestaan onder de vrijheid van godsdienst en daarom niet inzichtelijk te maken, en ook niet wenselijk om dit te doen.
- Echter geeft het woord 'rechtbank' er een status aan die niet klopt en niet wenselijk is. Zoals in de beantwoording van de vragen aangegeven bestaat er in Nederland niet zoiets als een 'formele' of 'erkende' (sharia) rechtbank. Alleen formele rechtbanken mogen bindende uitspraken doen. Als dit er wel zou zijn kan het OM ingrijpen, dit staat ook in de beantwoording. Gelovigen mogen echter wel vrijwillig advies inwinnen bij geestelijken. Het is aan henzelf hoeveel waarde ze dit toekennen. De overheid is hier niet aan zet.
- Het wordt problematisch als men rechten of plichten krijgt die anders of niet zijn verankerd in de Nederlandse wet, dit wordt ook in de beantwoording aangegeven. De Nederlandse wet is altijd leidend. We vangen dus geen signalen op, tenzij het mis gaat, en dan is het OM of de politie aan zet.
- De overheid is ook aan zet om vatbare of kwetsbare groepen mensen weerbaar en veerkrachtig te maken tegen (culturele) dwang en het bevorderen van het recht op zelfbeschikking, dit geven we ook aan in de beantwoording.
- Daarnaast w.b.t. het doen van onderzoek: er loopt momenteel een promotieonderzoek loopt op dit onderwerp, vandaar niet direct de toezegging om een nieuw onderzoek te starten. We willen graag o.a. dit onderzoek afwachten om te bezien of het nodig is om zelf onderzoek te (laten) doen. De wetenschappelijke literatuur geeft tot nu toe aan dat er momenteel weinig reden is tot zorg. We gaan de kamer dus niet informeren, tenzij er reden is voor een onderzoek.

Wanneer?